

בבא בתרא קמב
עניין: המזכה לעובר קנה

חתם סופר דרשות ער"ח אדר תקס"א (ח"א עמ' קכב ע"א)

ונכוח חל המכון בעזה"י, דלפני זה כתיב כל רוחי ילענינו
לי יפטירו בשפה ייעו ראש גול אל הי יפלטו ילענינו
כי הפך זה פי' או"ה משחקים עלינו ויאמרו ילך ויתחזק
באלהיו חס יושיעו וילענו — יראה לי שמרמזי לנו
באמרם יפלטו שאנחנו עתה כעובר הנפלט ממעי עמו
וא"כ לריכס חס פליטה ובעלו יעודינו דהמזכה לעובר
לא קנה, ושלח באמר דעתו קרובה אלל בנו ע"כ הם
אומרים לכשיפלטו ויהי כילוד אז אפשר שיילעו כי
הפך בו ויהי בבחי' בן אבל עתה הם בבחי' עבדים
ואין דעתו קרובה אליהם, וממילא הדרן לכלל המזכה
לעובר לא קנה ובעלו כל היעודים, וממילא לא
נאמן כלל שיפלטו, אלו הם דברי לעגה של או"ה, וע"ז
אמרה אסתר שאינו כן אלא אליך נשואות עיניו שתפלטו
כי יש לנו ג' תי' על ק' הכ"ל, א' כי אתה גומי מבטן
אתה הוא המושך אותי מן הבטן ובידך לפתחי וכל
שכדו לעשות לא הוה דבר שלא בא לעולם, ג' מבטיחי
על שדי אמי אתה הבטחתי לכשאהי' יונק שדי אמי היינו
לכשתלד וזה גם המזכה לעובר קנה, ג' גם במעי אמי
נקראתי בך שהרי אפי' בשעה שנורע הטפה ברחם אז
כבר אתה מונה אותי מכ"ש לכשיעשה עובר ודעתו של
אדם קרובה אלל בנו וזהו עליך השלכתי כבר מרחם
בשעת הזריעה א"כ מכ"ש מבטן אמי שאני עובר גם אז ודאי
אלי אתה ודעתו של אדם קרובה אלל בנו.

אמי אלי, אתה, דהנה לפי הכ"ל אלו נמשלים לעובר במעי
אמו וע"ז יש לאו"ה לשחוק ולומר כי כל היעודים לא
יתקיימו ח"ו כי קי"ל המזכה לעובר לא קנה — ועד"ז
פרשתי מה דאמר שמואל לרב הנה בגדתא פוק ואייתי לי
די עשרה ואימא לך באנפיהו המזכה לעובר קנה ואמר
פ"ק דכתובות דנקט די עשרה לפרסם ההלכה, ועמ"ש
מו"ה מהרשש"ך דרוש נאה ומתקבל ע"ז בב"ב קמ"ב ע"ב.
והנה ביבמות פ' אלמנה לכה"ג ק"ז ע"א פירש"י בגדתא
בעל אגדתא, וי"ל שזה רב חנא בעל אגדתא רגיל הוא לדרוש
ברבים בעינים שונים ודרכו נמי להמשיל הגלות לעובר
במעי אמו, ואולי ע"ז יתפקדו דלת העם לאמור א"כ אין
ממש ביעודנו דהמזכה לעובר לא קנה, לכן א"ל שמואל
אייתי לי די עשרה לפרסם באנפיהו דאין הדין כן אלא
המזכה לעובר קנה כן י"ל. אמנם אין לא קי"ל כן אלא
המזכה לעובר לא קנה, וא"כ מה נתרן על קו' זאת, וי"ל
ג' תי' א' המזכה לעובר לא קנה הוא משום שלא בא
לעולם ואין בידינו להוליא לעולם, משא"כ הקב"ה בידו להוליא
העובר לעולם ולפדותו בכל רגע ע"כ ה"ל כמו שבא לעולם
דכל שכדו לאו מחוסר מעשה והמזכה לעובר קנה
ג' אמרי' בב"ב קמ"ב הכ"ל דאם אמר לכשתלד קנה והקב"ה
נמי מבטיח אותנו היעודים לכשתלד מהגלות, ג' דעובר
ישראל קנה מהקב"ה דמסקינן בבנו כ"ע מודו דקנה
דדעתו של אדם קרובה אלל בנו וישראל נקראים בני
אפי' במעי אמן שהרי אפי' רביעיותיהם של ישראל הוא
מונה [גדה ל"א]. וא"כ דעתו קרובה אלל בנו וגמר ומקנה.

תהלים כב, י-יא

יִפְלְטֶהוּ יַצִּילֶהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ: כִּי־אַתָּה גִּחִי מִבֶּטֶן מִבְּטִיחִי עַל־
שְׂדֵי אֲמִי: עַל־יָדְךָ הִשְׁלַכְתִּי מִבֶּטֶן אֲמִי אֵלֶי אַתָּה: אֵל־